

Zlatni rez

Katarina Nika Rizvić, 3. b

„Od bagremova drva neka naprave kovčeg: dva i pol lakta dug, lakat i pol širok i lakat i pol visok.”

(Izlazak 25, 10)

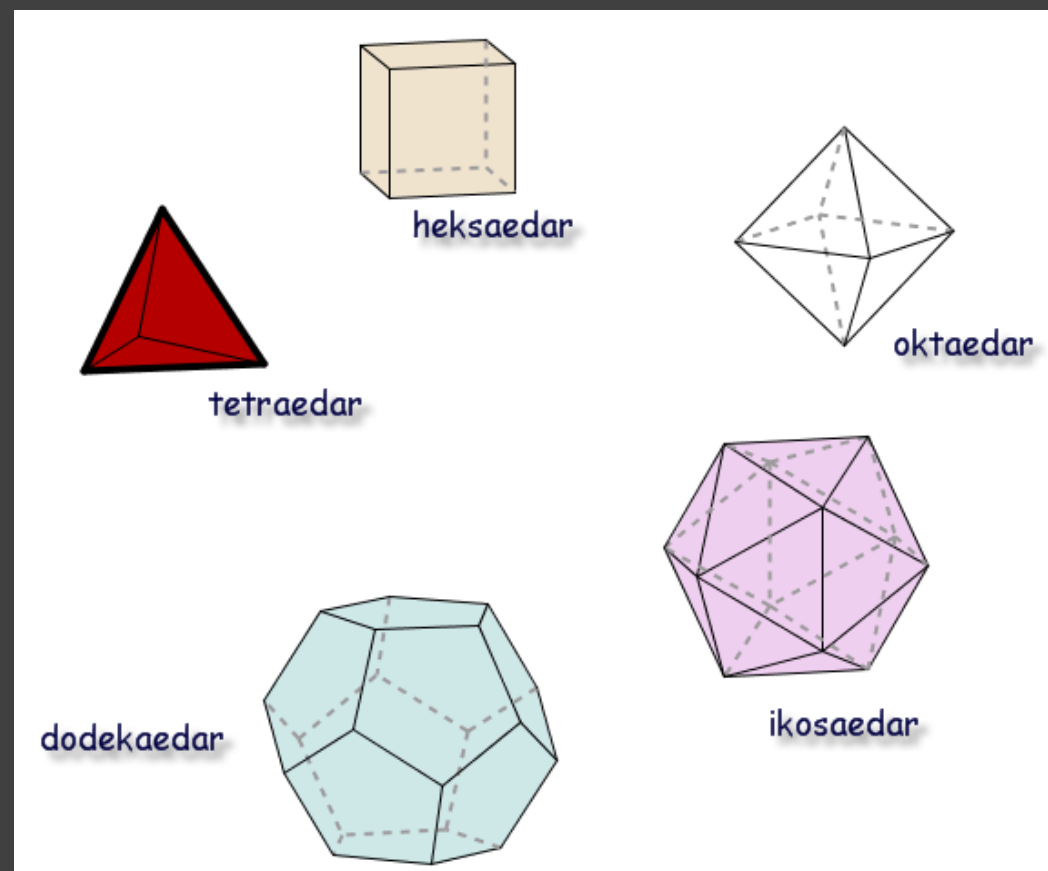
❖ zlatni rez = božanska proporcija

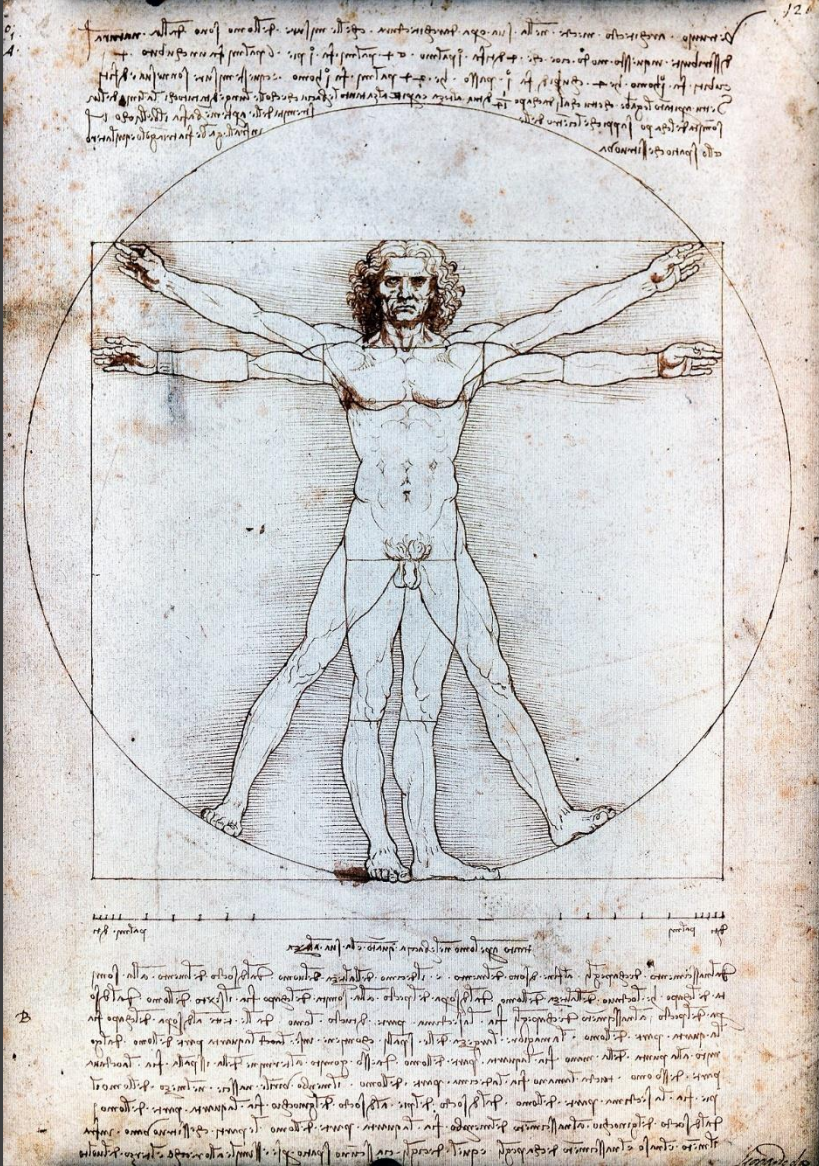
Teorija zlatnog reza započela je u ranoj antici na prostoru stare Grčke:

- ❖ Kipar Fidije = atenski Partenon po počelima zlatnog reza
- ❖ Platon = pet pravilnih geometrijskih tijela (temelj harmonične strukture svijeta)
- ❖ Grčki matematičar Euklid = prvi koji je uočio i izrazio ovaj broj u svojoj knjizi „Elementi” u kojoj je i prva zabilježena definicija zlatnog reza
- ❖ Rimski arhitekt Marcus Vitruvius Polio = u svojoj knjizi „De architectura libri decem” opisuje gradnju hramova, kuća i partenona te uspoređuje njihove mjere s mjerama ljudskog tijela (prvi koji je ljudsko tijelo smjestio u kružnicu)
- ❖ Leonardo da Vinci = usavršio ideju ljudskog tijela u kružnici
= zlatni rez koristio je u mnoštvu svojih slika

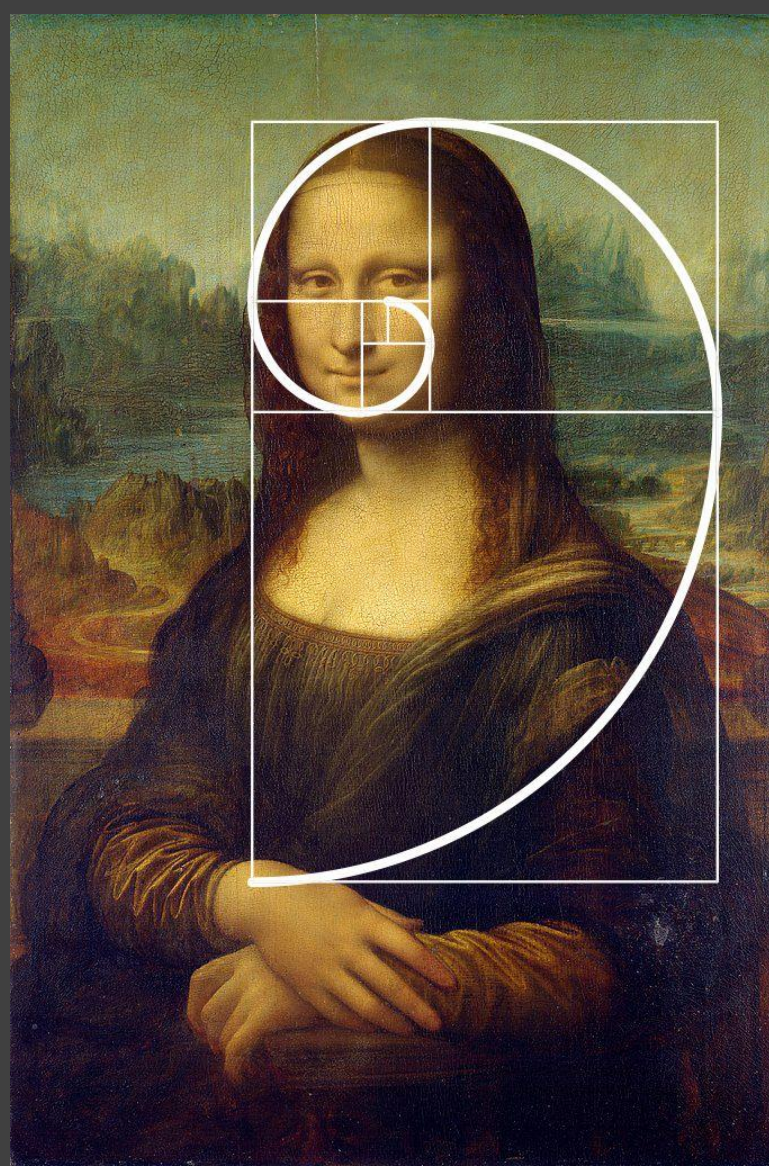

Fidija, *atenski Partenon*, 5. st. prije Krista

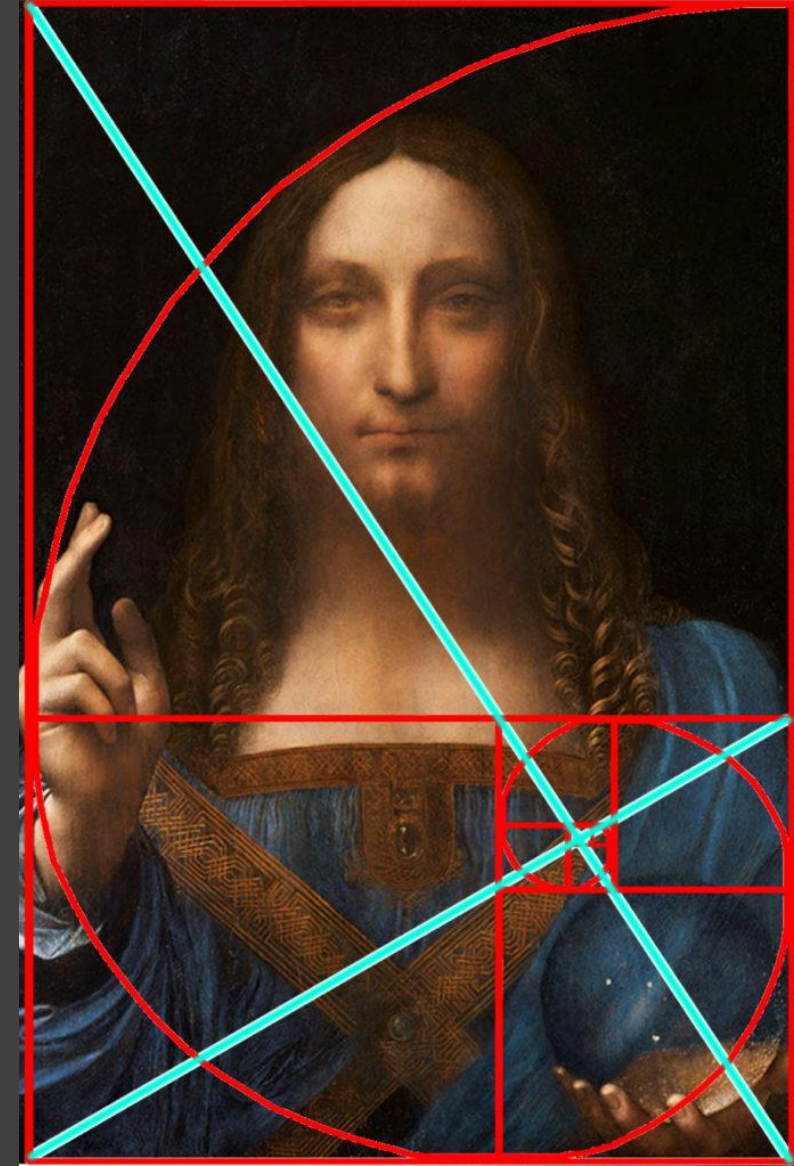

Leonardo da Vinci, *Vitruvijevo čovjek*, 1487. godina

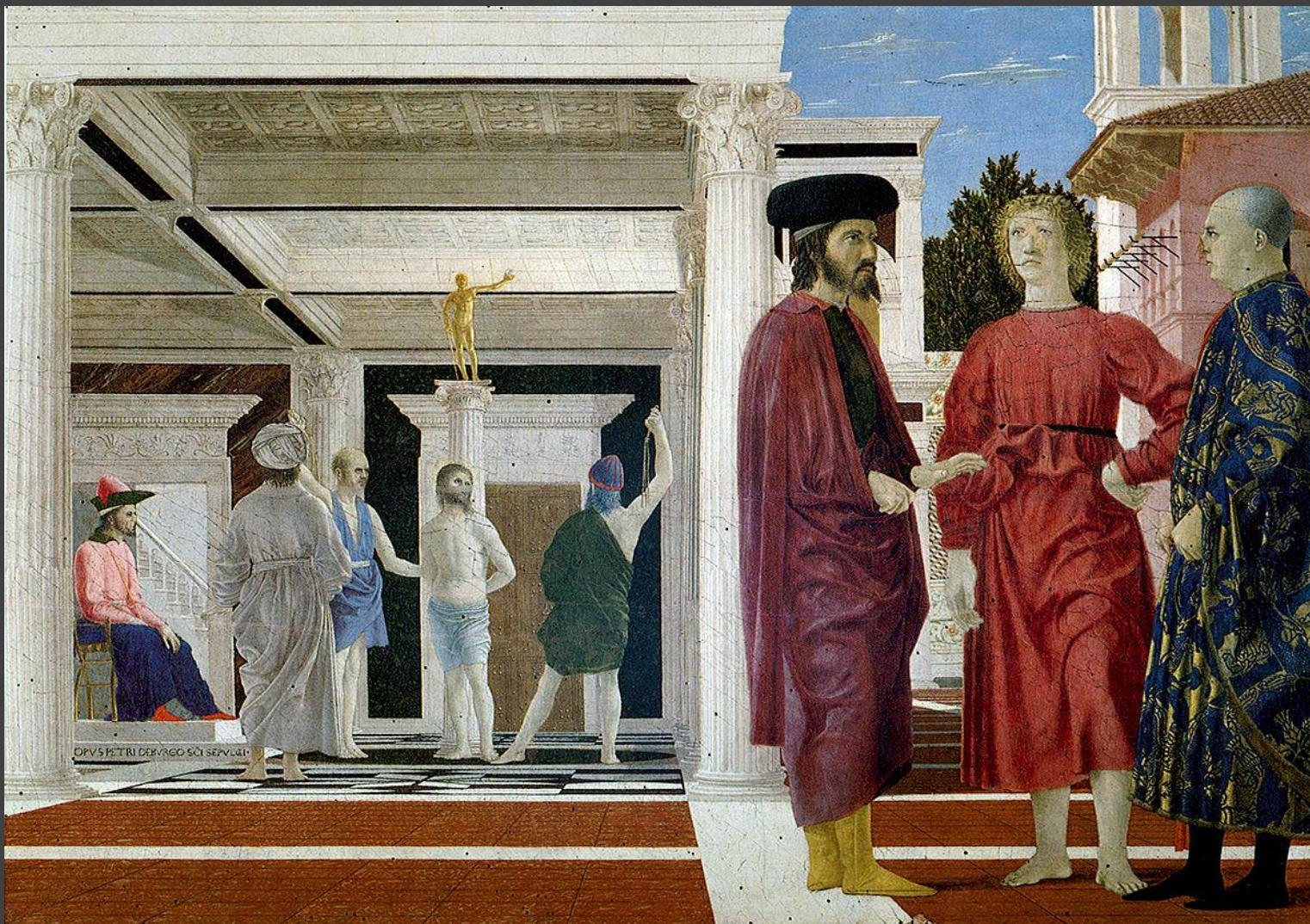

Leonardo da Vinci, *Mona Lisa*, ca. 1503.-1507., ulje na drvu, 76,8 × 53 cm

Leonardo da Vinci, *Salvator Mundi*, 1490.-1519., ulje na drvetu, 45,4 × 65,6 cm

Piero della Francesca, *Bičevanje Krista*

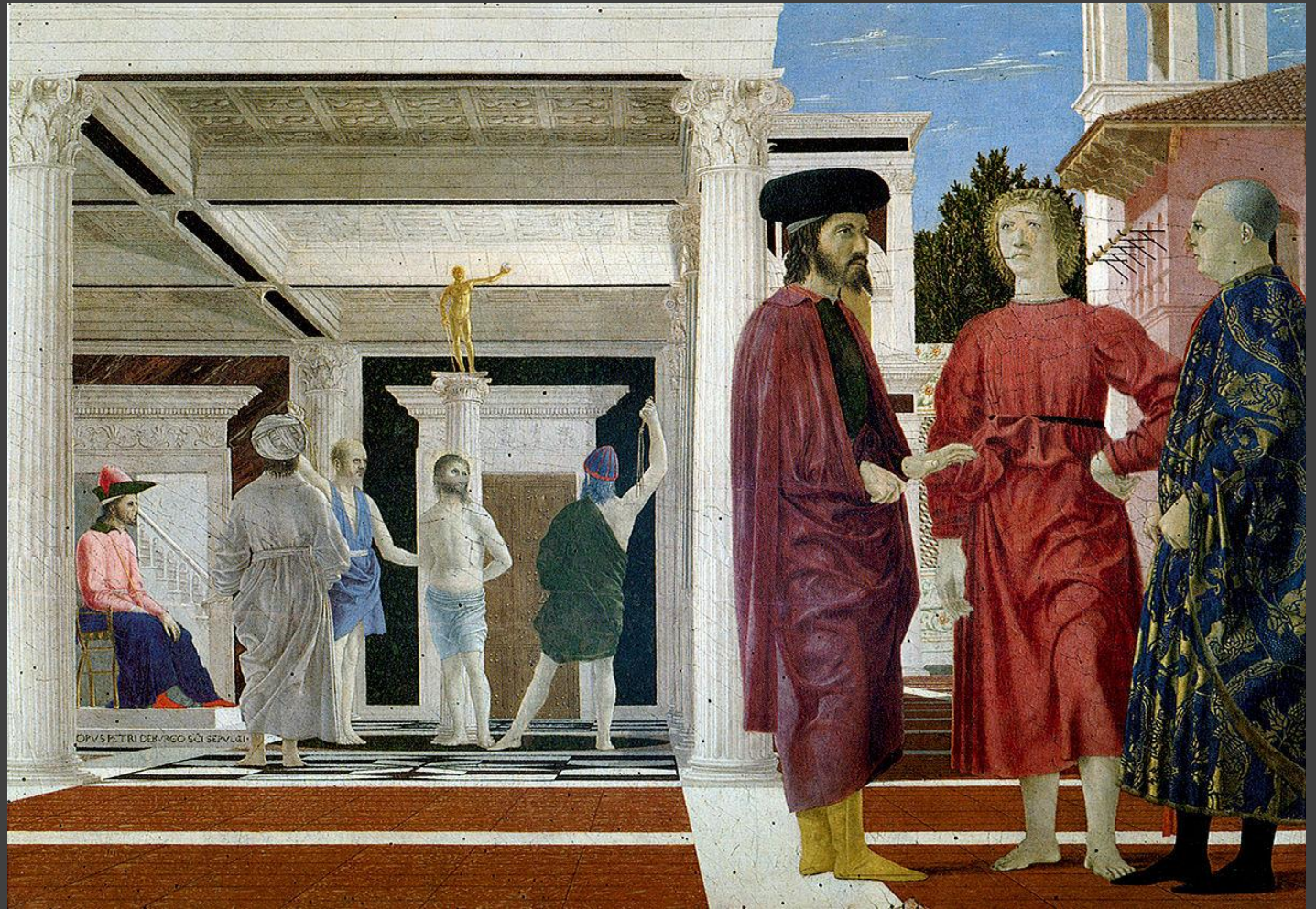
Piero della Francesca, *Bičevanje Krista*, 1455., tempera na drvu, 58,3 × 81,5 cm, Nacionalna galerija delle Marche, Duždeva palača, Urbinoj

RAZDOBLJE: rana renesansa

TEMA: Bičevanje Krista pred Poncijem Pilatom

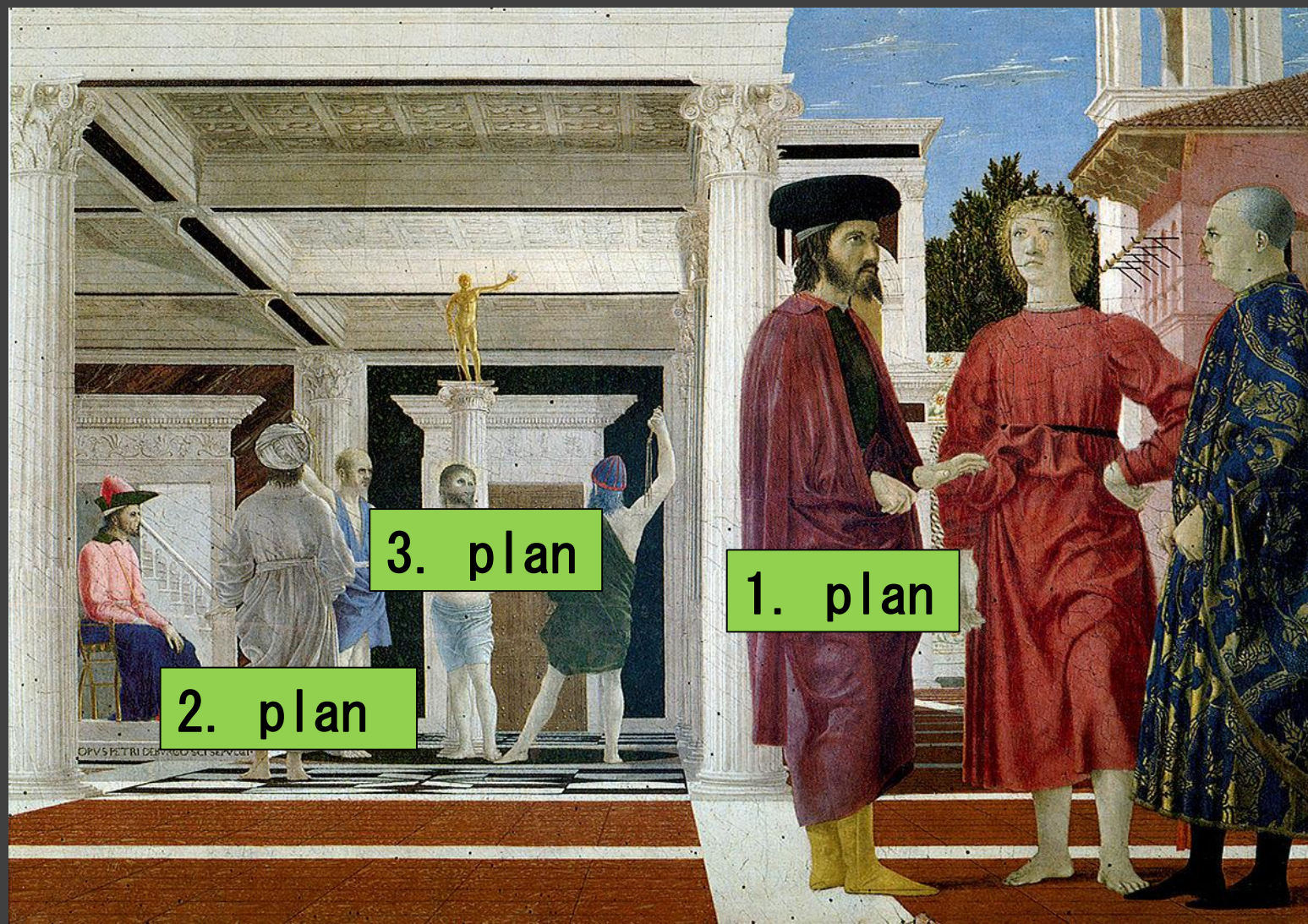
LIKOVNI: akteri novozavjetnog dijela Biblije prikazani na lijevoj strani slike (Isus Krist, Pilat, dva vojnika i treći svjedok), a na desnoj strani prikazana su tri lika (slikarevi suvremenici)

- ❖ Krist - prikazan uz stup
- ❖ Pilat - prikazan u sjedećem položaju
- ❖ Treći svjedok - prikazan s turbanom okrenut leđima

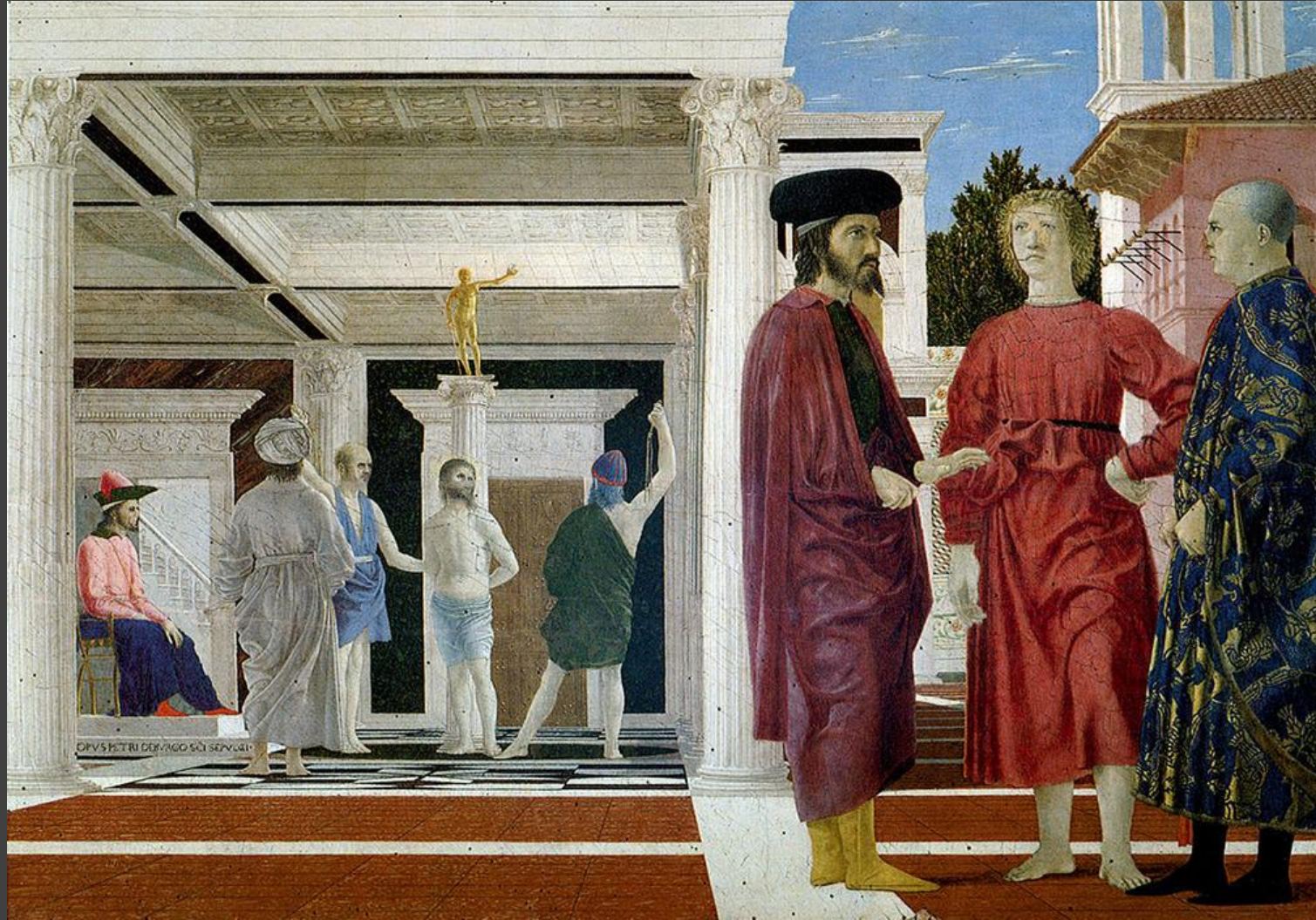

Planovi - prikazi likova

❖ Glavna tema - 3. plan

- ❖ Na prikazu se uočavaju crte po toku
- ❖ Krivulje – prikazi halja (odjeće)
- ❖ crte po značenju (strukturne) – korintski stup, njegove kanelire te arhitrav

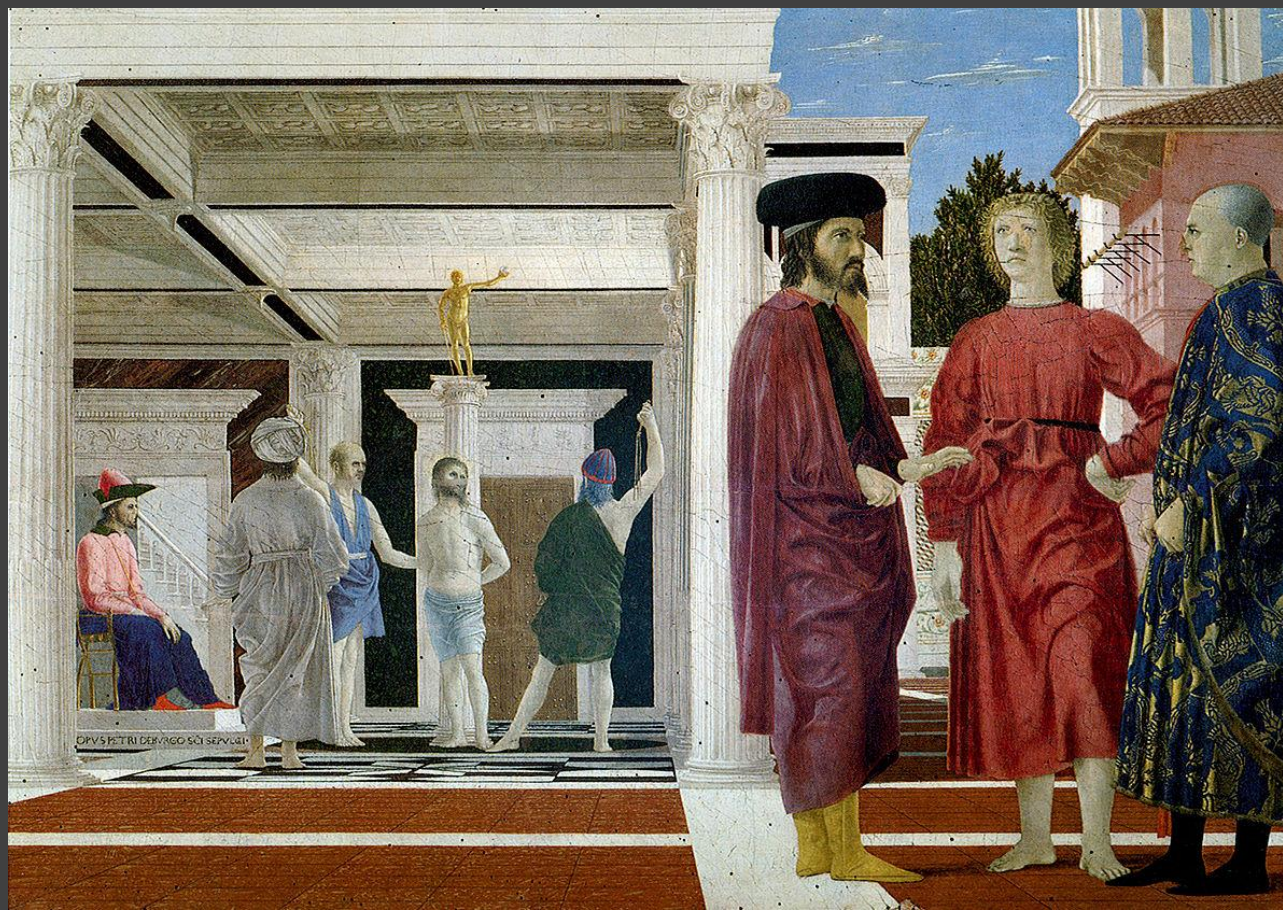

❖ BOJE = Danje osvjetljenje postiglo se izmjenom svijetlih boja (bijela), akromatskih (siva) te svijetlih tonova žute, modre i crvenoljubičaste s tamnijim intenzivnijim tonovima istih boja.

INTENZIVNIJE BOJE = odjeća likova u lijevom uglu (crvena, modra, zelena) ———> ritmizacija likova u prostoru

RAZLIČITE NIJANSE MODRE ———> sugeriraju udaljavanje

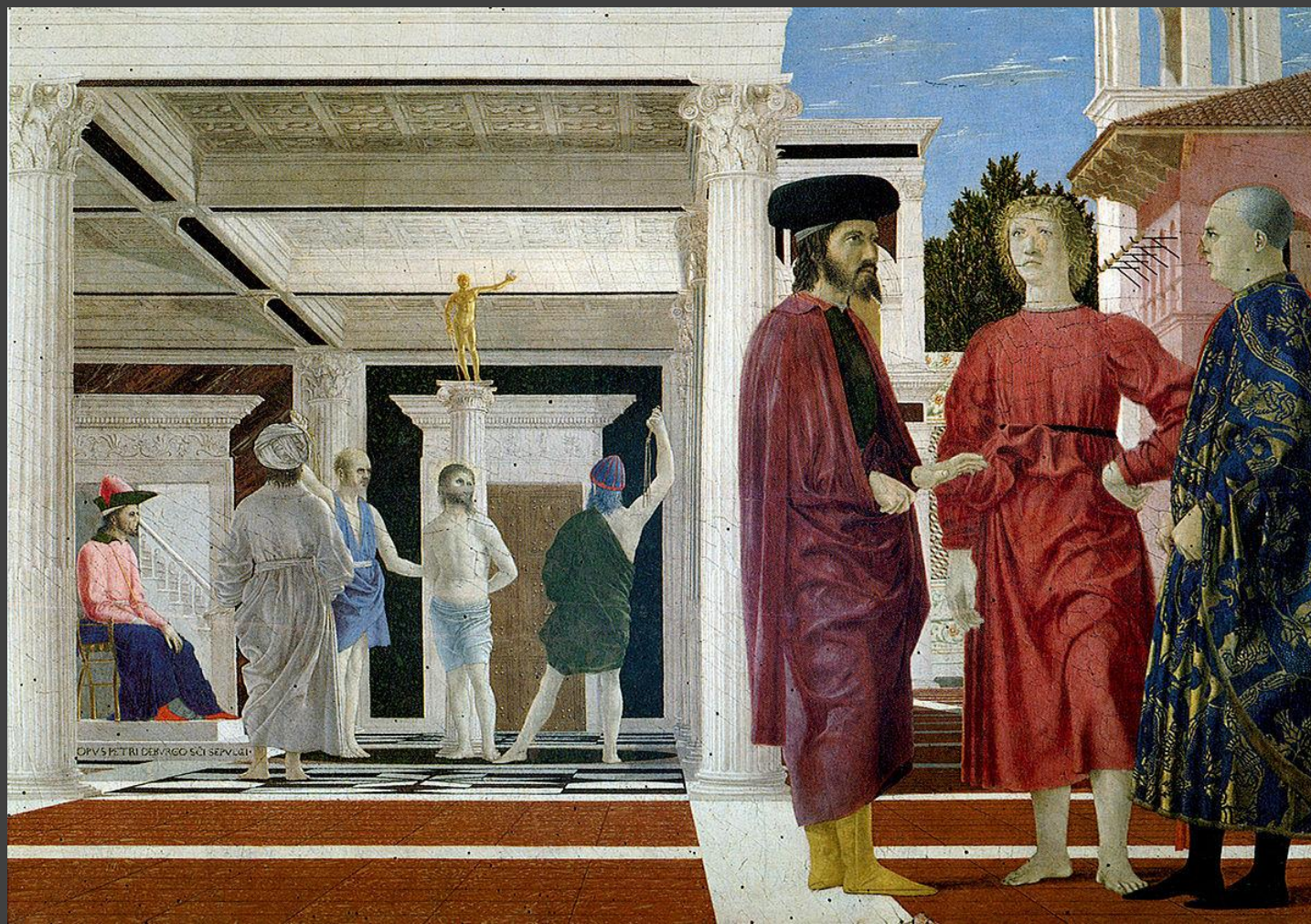
CRVENA (TOPLA) BOJA ———> u desnom uglu, uspostava ravnoteže u odnosu boja

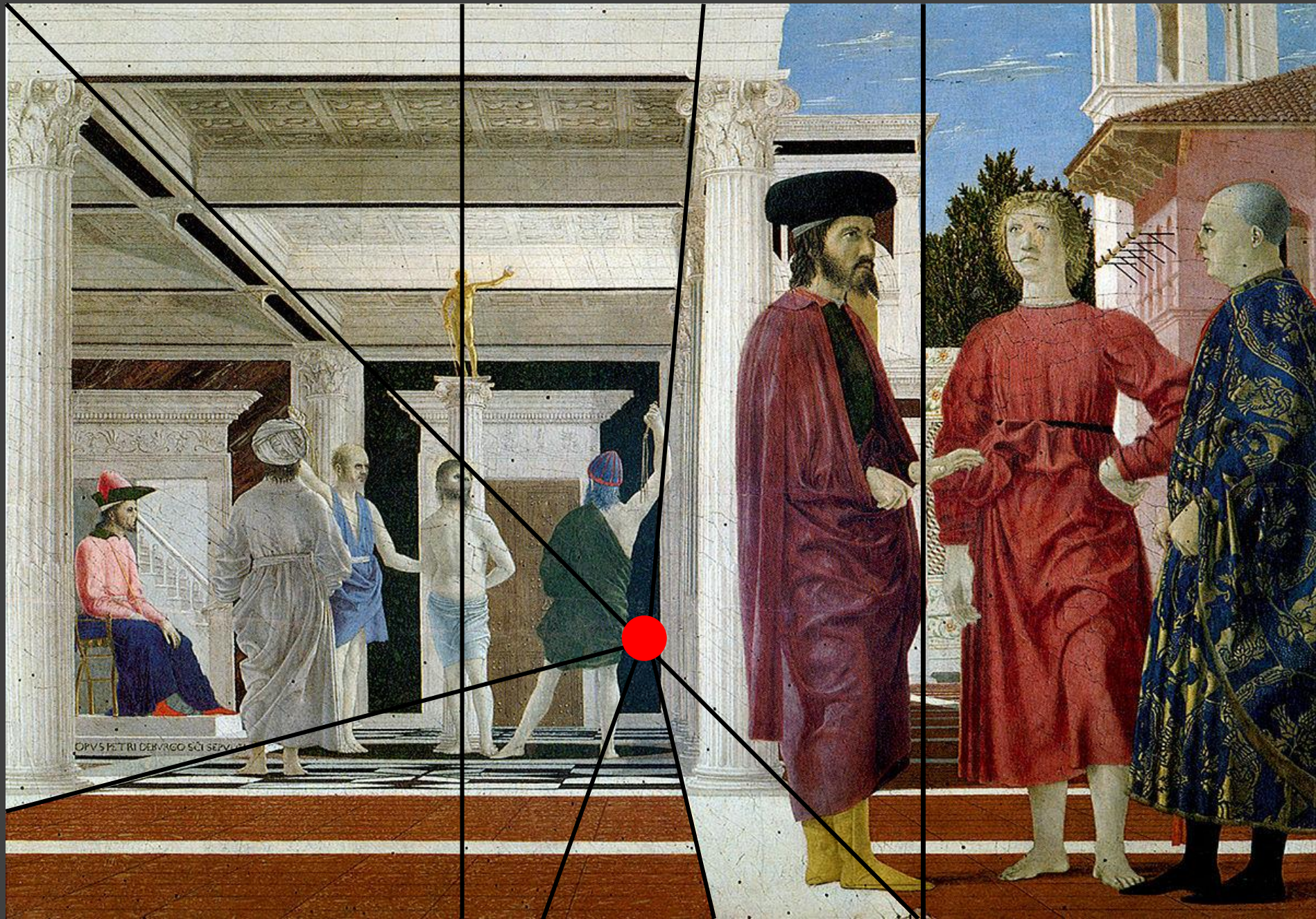
PLOHA = gladka s mat teksturo

LIKOVNO-TEHNIČKA OBRADA = impasto (gusti, debeli nanos boje)

VOLUMEN = blagi modrosivi chiaroscuro → zatvorene konturne obrisne linije

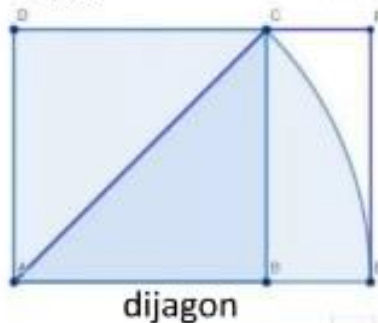
- ❖ Stup trijema dijeli sliku na dva nejednaka dijela u odnosu zlatnog reza
- ❖ **LINEARNA GEOMETRIJSKA PERSPEKTIVA** = ostvaren dubok prostor zatvorenih granica
- ❖ Proporcionalno smanjivanje horizontala i vertikala koje se konvergencijom spajaju u jednoj središnjoj točki - u prividnoj udaljenosti između likova i stupa te stupa i zida (također zlatni rez)
- ❖ **PROSTOR SA SVE ČETIRI STRANE JEDNAKO DEFINIRAN** = prividna dubina izjednačuje se sa širinom
- ❖ Statična kompozicija ostvarena je uravnoteženjem suprotnih kretanja (dubina i širina) koja se zatvaraju u granice pravilnog geometrijskog tijela

Rekonstrukcija tlocrta i pozicije likova prema Carteru

Organizacija unutar formata

Format slike je pravokutnik $\sqrt{2}$ ili dijagon. Na lijevoj strani nalazi se glavni motiv "uvučen" u pozadinu. Pogledamo li konstrukciju dijagona uočavamo da je Krist smješten u središtu kvadrata, osnove dijagona.

Na temelju tlocrtne rekonstrukcije scene dolazimo do zanimljivog zapažanja – likovi prikazani desno su Pierovi suvremenici i njihova pozicija je blizu pozicije promatrača. Glavni događaj – bičevanje je prikazan lijevo, tj. udaljeno od pozicije promatrača.

Piero della
Francesca, *Krštenje
Kristovo*

Piero della Francesca, *Krštenje
Kristovo*, 1448. - 1450., tempera na
drvu, 168 × 116 cm, Nacionalna
galerija, London

RAZDOBLJE: rana renesansa

TEMA: Krštenje Kristovo

LIKVI:

Kristov lik

- U središtu, prikazan kao jednostavan čovjek
- Torzo i noge su okrugle i čvrste, poput drveta s lijeve strane

Golubica

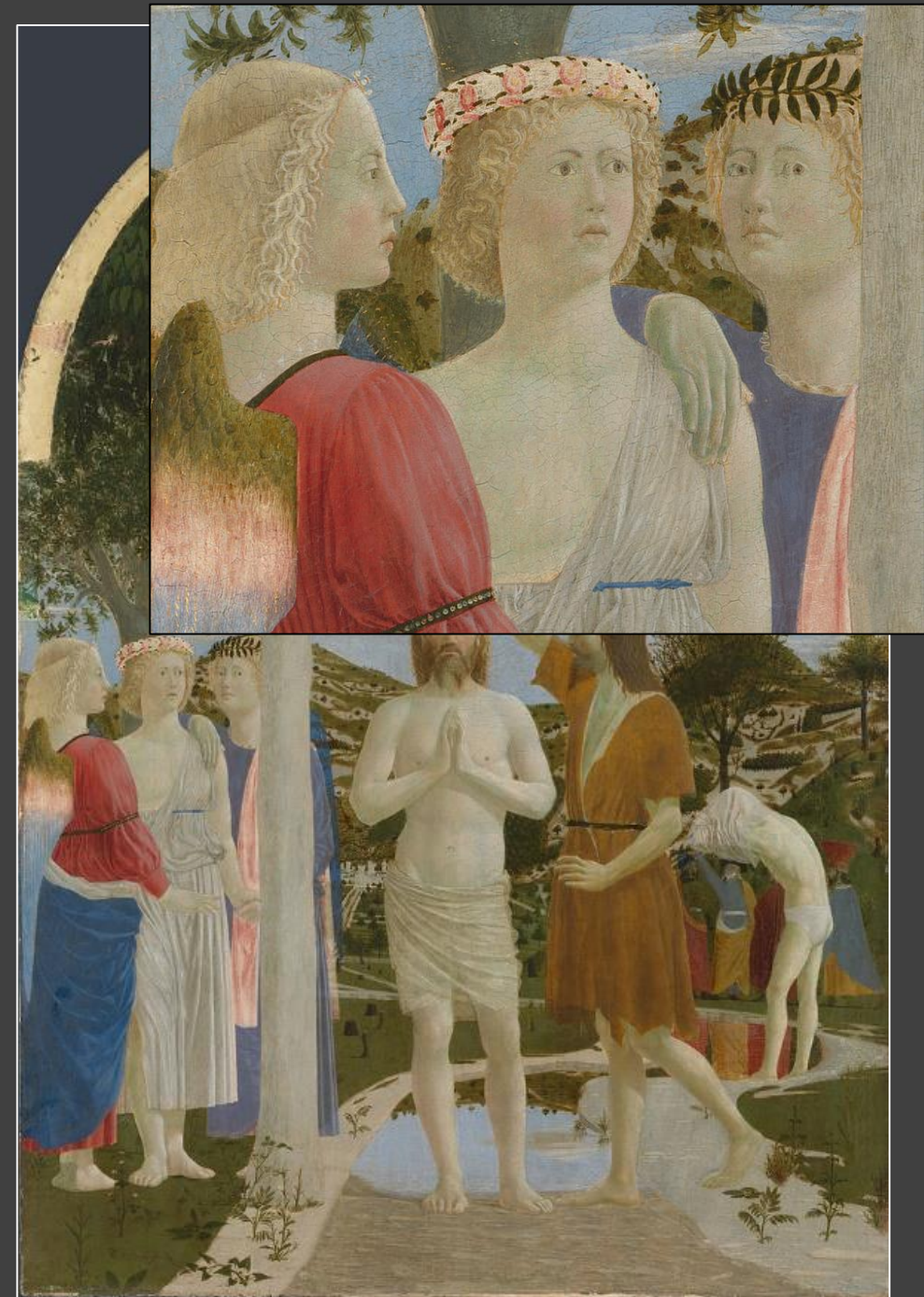
- Poput malog oblaka, uklapa se u komadić neba usred lišća stabla

Tri anđela s lijeve strane

- Blijeda, okrugla lica
- Boje: plava, crvena i bijela (boje reda Presvetog Trojstva ili trinitaraca)
- Nose različitu odjeću i drže za ruke = aluzija na tadašnji Firentinski sabor

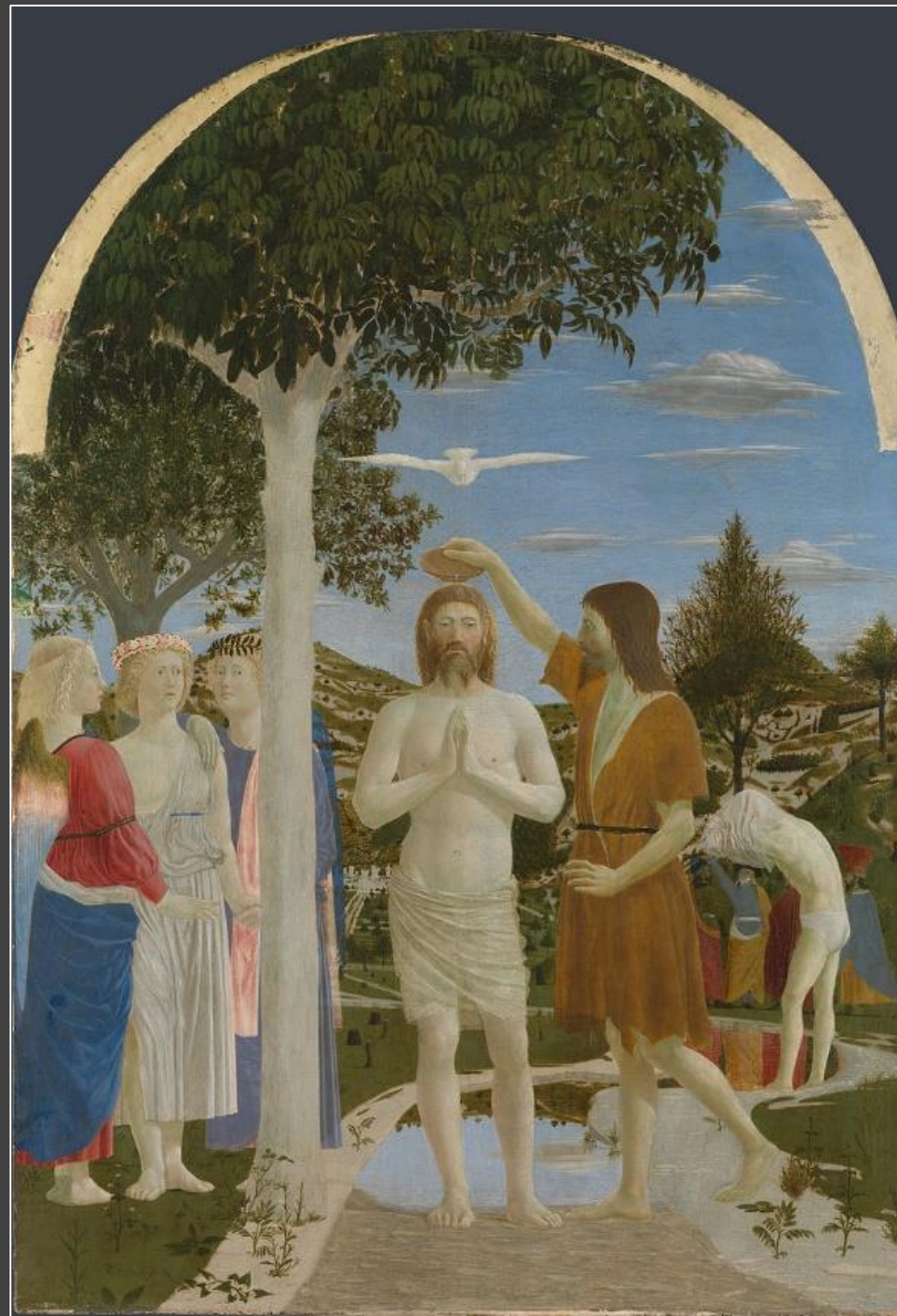
figure odjevene na istočnjački način

Ivan Krstitelj

- suprotagonist ovog djela
- Ivanova ruka i noga tvore dva kuta iste veličine

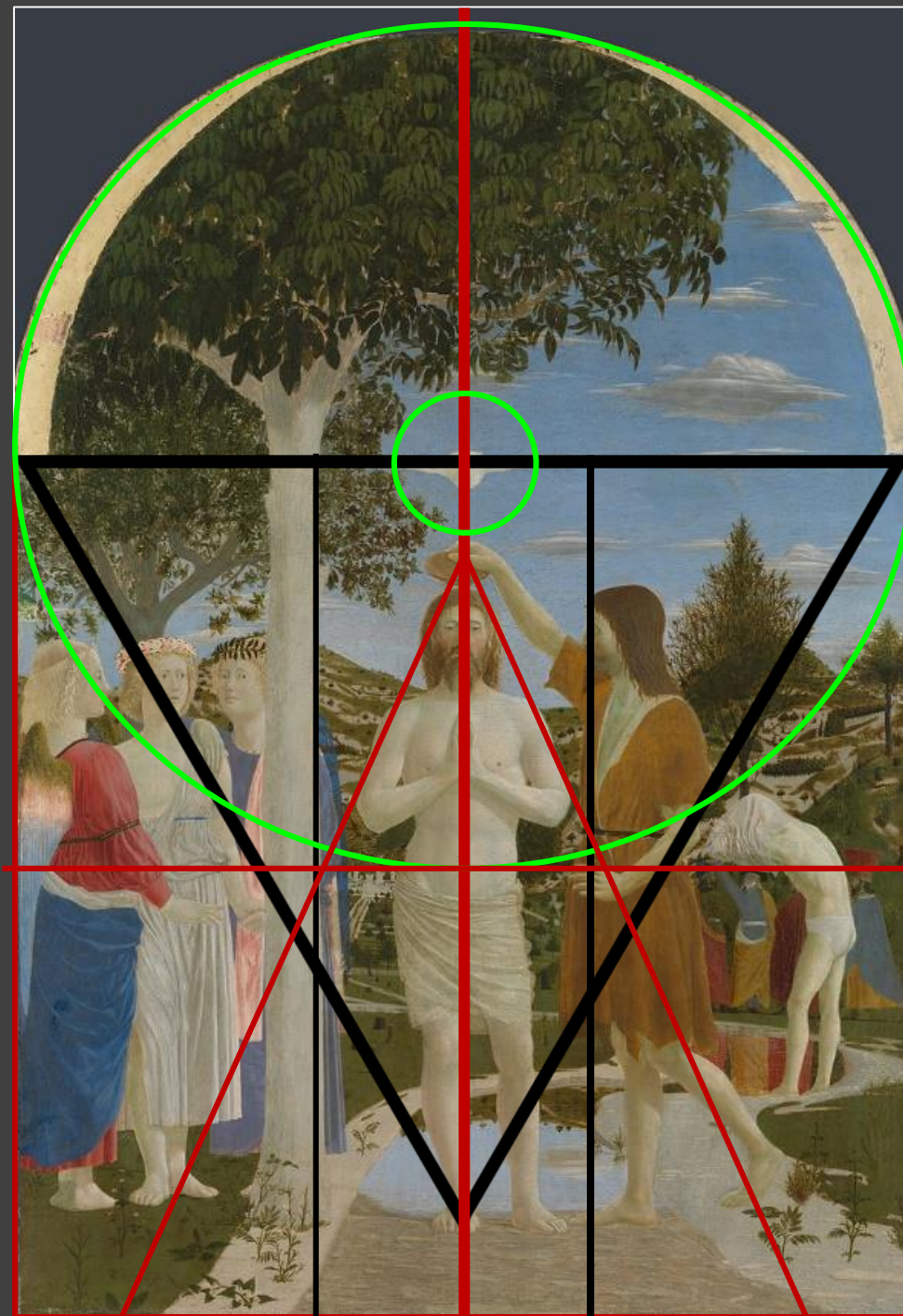
OSVJETLJENJE: osvjetljenje odozgo koje stvara nježne pastelne boje s blijedim sjenama koje okružuju likove i naglašavaju njihovu trodimenzionalnost

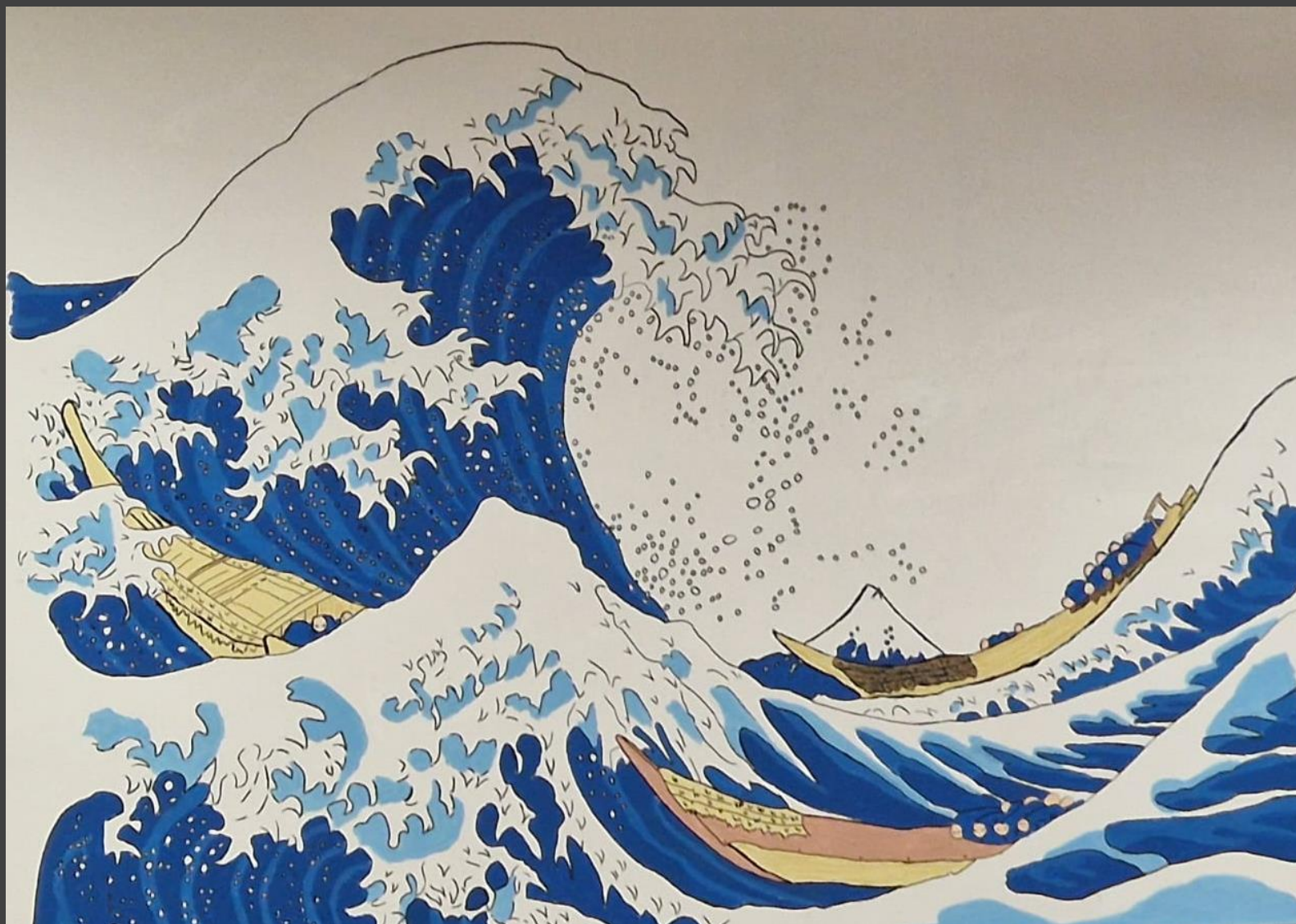
LINEARNA i ATMOSFERSKA PERSPEKTIVA

KOMPOZICIJA:

- ❖ Slika je izgrađena od jednostavnih osnovnih formi: **POLUKRUG** koji sjedi na **KVADRATU**
    - ❖ Vrh jednakostraničnog trokuta u kvadratu s vrhom okrenutim prema dolje = susreće prste Kristove noge
    - ❖ U središtu trokuta = sklopljene ruke Sina Božjega, a središte osnovne crte označeno je golubom.
    - ❖ drvo na lijevoj strani = sliku dijeli prema zlatnom rezu
  - ❖ Sve druge slikovne figure, s jednom iznimkom, poredane su paralelno s frontalnim Kristovim likom, koji nije prekriven ničim drugim.
    - ↓
- sv. Ivan Krstitelj, čiji prsti lijeve ruke ne izlaze izvan granica njegove odjeće – kao da održavaju zamišljenu granicu.

*Veliki val kod Kanagawe, rad
japanskog slikara Hokusaija*

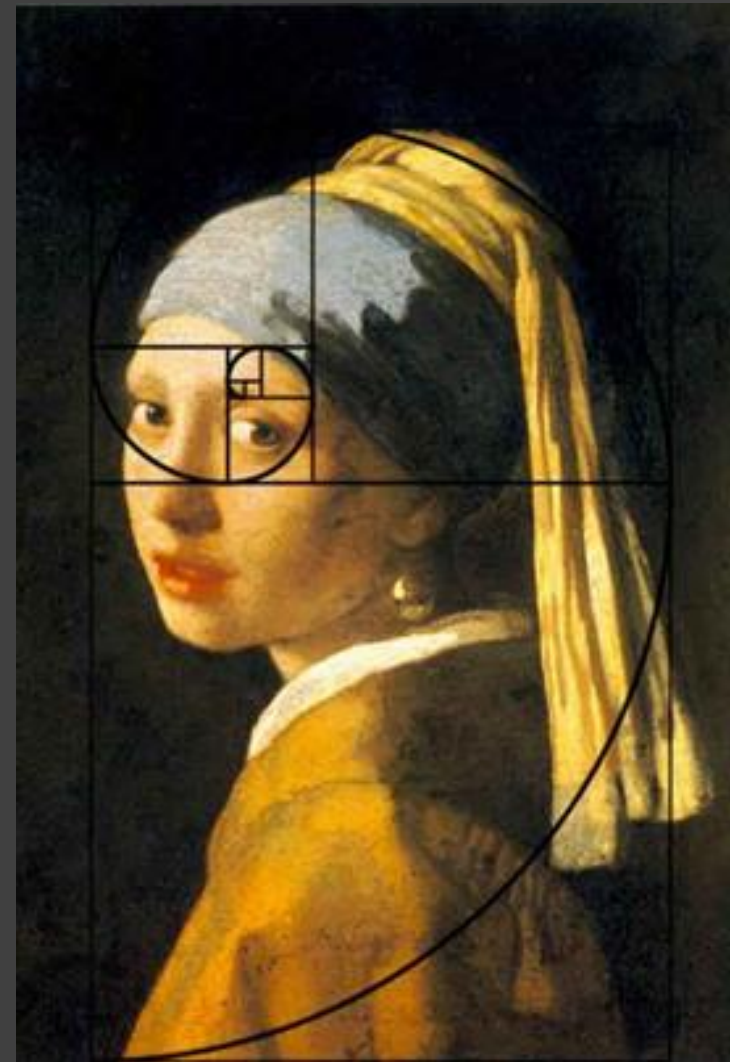
Veliki val na zidu
učionice XI.
gimnazije.
Oslikavala Katarina
Klepo

najzanimljiviji sadržaj =
zlatni rez

Vrhunac napetosti vala = u
odnosu zlatnog reza

- ❖ Naizgled jednostavan portret = složena geometrijska kompozicija
- ❖ Držanje (pozicija glave) stvara liniju napetosti koja počinje oko njezinih očiju i prolazi preko vrha glave te kroz maramu.
- ❖ Tamna prazna pozadina stvara blokove pravokutnog prostora koji također asociraju na zlatni rez.

Johannes Vermeer, *Djevojka s bisernom naušnicom*

Autoportret talijanskog renesansnog slikara Rafaela

Portret djevojke prema Vermeerovoj slici rad je Katarine Nike Rizvić, a portret muškarca prema Rafaelovu *Autoportretu* rad je Valentine Žitković.

Katarina Nika Rizvić i Valentina Žitković oslikavaju zid učionice.

Leonardo da Vinci, *groteskne glave*

❖ Zlatni rez - harmonija oku ugodna

❖ Nema primjene zlatnog reza

❖ Nesklad, karikaturalnost

